

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XIII. Decimumtertium in cælo gaudium, voluptas ex aureolis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

CAPUT XIII.

Decimum - tertium in celo Gaudium,
Voluptas ex Aureolis.

IN Persia Magorum regio est (quod Clemens Alexandrinus memorat) ubi tres esse montes referunt in campo spatioso sitos, hoc discimine. Cum viatores locum transmissum ad montem primum perveniunt, confusas velut in acie decertantium voces audire sibi videntur. Cum montem medium accedunt, intensiores militum clamores, evidentiores armorum & equorum fremitus percipiunt. Ubi tertium montem adierint, jam alias sibi voces videntur audire, veluti lætum pæana canentium post obtentam victoriam.

Hæc nobis seu fabula, seu fascinatio magica & vitam nostram, & futuros celitum triumphos eximie representat. Nos etiam in primo mediocris monte versamur, hic meri tumultus, bellicum canitur, signa strepunt, classicum auditur: in acie stamus & confingimus.

Cum ad vitæ finem, tertium contigerimus montem, triste classicum triumphali carmine mutabimus. Audientur lætissimæ voces: *Cantemus Domino, gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem deiecit in mare.* Veteri poemate eleganter cecinit Propher:

Virtutum gaudia solius habent.
Sine sudore & sanguine non emittit Virtus. Per labores & pugnas itur ad triumphos, post conflictum sequitur victoria, post bella pax, laborandum & pugnandum.

Non coronabitur nisi qui legitime certaverit.
Ambis coronam? ne refuge pugnam. Sunt in celo singularia quadam gaudia, quæ Theologi *Aureolas* vocant, & harum præcipue tres. Has ita explicabimus, ut simul exponamus imparia esse in celo præmia, prout impar fuit laborantium conatus.

§. I.

Omnia celi gaudia Theologi sic distinguunt. Aut enim, ajunt, est gaudium primum ac principale, aut primum accessio & auctarium. Illud est visio Dei: istud quo Deus actiones insigniores remuneratur. Exempli gratia: Vir nobilis tres habet filios, & septem castra. Singulis filiis geminum assignat castrum, illi additur tertium, quod ceteris sese gesserit præclarioris. Ejus generis in celo sunt *Aureolæ* singularis excellentiæ, aut illustres victoriæ cum testimonia, tum præmia. Nomen è sacris paginis desumptum est. Mos olim imperans Deus: *Facies*, inquit, coronam interrassem, altam quatuor digitis, & super illam alteram coronam aureolam. Vox omnium Theologorum est, tres in celo proponi Aureolas, Martyribus, Virginibus, Doctoribus, destinatas. Martyres commonstrans digito Joannes: *Hi sunt*, inquit, qui venerunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in sanguine agni. De iisdem Christus ipse: *Omnis*, inquit, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in celis est.

Virgines idem Joannes ostendens: *Et cantabant*, inquit, quasi canticum novum ante sedem, & ante quatuor animalia, & seniores, & nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, & c. Virgines enim sunt. His laias Dei vice promittens: *Dabo eis*, inquit, in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius à filiis & filiabus: nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.

Doctores sacros designans Daniel: *Qui autem docti fuerint*, inquit, fulgebunt quasi splendor firmamenti; & qui ad justitiam erudunt multos quasi stellæ in perpetuas æternitates. De his ipsis Christus pronuntians: *Qui fecerit & docuerit*, hic magnus vocabitur in regno celorum.

A Cur autem non plures tribus assignantur Aureolæ? Princeps Theologorum Thomas Aquinas Aureolam s. The. in 4. interpretatur illustriorem coronam insigni victoriâ par-tam: Atqui triplices potissimum victoriæ sunt, prout Triplex triplex hostis est, Mundus, caro, Diabolus. Mundum victoriâ triumphat Martyr, Carnem Virgo, Doctor Diabolum, prout triplex hostis. Cui multos hominum celesti subtrahit doctrinâ. Sunt quidem plura celestium gaudiorum additamenta, hæc tamen tria hoc nomine insigniri solent.

Quas: Hæ tres Aureolæ quid sunt? Theologorum Quid sit effato, Aureolæ specialis dignitas & eminentia est, quæ tribuatur illi triplici victoriæ. Vario olim discrimine dabantur victoribus coronæ, Obsidionales, Civica, Murales, Navales, Vallares, Ouales, Triumphales. Neque Deus his ornamentis suos carere vult victores. Quo quidem Christo similiores erunt, in quo Martyrii, Virginitatis & Doctrinæ diviniissima refulsit excellentia.

§. II.

Q VOD verò inter beatos calices futurum sit discrimen, ita quidem, ut alius alium superaturus sit gloriæ beatitudine, prout alius alium laboribus ac promeritis superavit, uno omnium Theologorum consensu, & sacra paginæ testimoniis affirmatissimè docetur. Et en demonstrationes luculentas.

Apud inferos dispar erit supplicium, ergo & dispar præmium apud superos. De dispari supplicio Christus: *Dico vobis*, inquit, *Tyro & Sidi* remissus erit in die iudicii Math. 23. quam vobis. Si alii alii gravius puniuntur, jure alii alii liberalius remunerabuntur. Aequissimum est Deus, diversis flagitiis pœnas diversas irrogando; nec minus æquis, diversis promeritis diversa præmia donando.

Deinde Ordines Angelorum in celo inæquales, sublimioribus inferiores subiecti sunt: Throni, Cherubini, Seraphini Deo viciniore sunt (sic loquar) quam sunt Dominationes, Virtutes, & Potestates. Atqui eadem & hominum illic est ratio, *æquales enim Angeli sunt*. Cum ergo Lucifer Apostata ex omni Angelorum Ordine secum assecas præcipitaret, unde in omnibus novem choris deserta luxerunt spatia, idè Deus vacua hæc sedilia evectis eò hominibus decorabit. Horum aliqui in imum, in medium alii, in supremum illi ordinem transcribendi sunt.

Et quemadmodum varia feminis est fecunditas: hoc quidem centesimo, illud sexagesimo, tricesimo illud tenore fructuque gaudet; ita protus inæqualis in celo Beatorum erit remuneratio. Apertissime Christus: *In domo domo Patris mei*, ait, *mansiones multe sunt.* Domus una, sed multa conclavia. Beatitudo una, sed gradus in eâ plurimi, celsiores, demissiores, prout mortalium alii aliis agendo & patiando fuerunt ardentes. Hinc illa tanta inter ejusdem Domini servos inæqualitas. Commisum eis fuerat argentum in laudabile fœnus elocandum: Elocarunt, sed industria dissimili. Hinc etiam dissimilis merces: Primus audit: *Euge serve bone*, quia in modico fuisse fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. Alteri dicitur: *Et tu esto super quinque civitates.* Ut scilicet labori dispari dispar pensio respondeat.

Hinc Christus Dominus Zebedæorum matri pro filiis tam sollicita hoc responsum dedit: *Sedere ad dexteram meam & sinistram, non est meum dare vobis: sed quibus paratum est à Patre meo.*

In domo Patris mansiones multe, Quomodo, inquit Tertullianus, multe mansiones apud Patrem, si non pro varietate meritorum? Cui Gregorius Magnus accedens: Si dispar, inquit, retributio in illa beatitudine non esset, una potius mansio, quam multe essent. Quia in hac vitâ nobis est discretio operum, erit in illâ proculdubio discretio dignitatum: ut quod hic alius alium merito superat, illic alius alium retributione transcendat. In eisdem multis mansionibus erit aliquo modo ipsa retributionum diversitas concors: quia

Job in illud: quia tanta vis amoris in illa pace nos sociat, ut quod in se quisque non accepit, hoc se accepisse in alio exultet. Ambrosius in harenis Joviniani pugnans multò clarissimè: *Agressus ululatus est, inquit, nullam virginis gratiam, nullum castitatis ordinem velle reservare, promiscuè omnia velle confundi. 81. ad fundere, diversorum gradus abrogare meritum. & paupertatem quiddam celestium remunerationum inducere, quasi Christo una sit palma quam tribuit, ac non plurimi abundant tituli premiorum à Joviniani errore disertissimè confutavit Augustinus & Hieronymus. Eandem cum prioribus sententiam mordicus tenuerunt Patrum antiquissimi Irenæus, Basilus, Cyprianus, Marius, Gregorius Nazianzenus, Cyrillus Alexandrinus, aliique tam Græci quam Latini Patres. Vox eadem omnium erat: Domus una, mansiones multæ, sedilia distincta, præmia diversa, dispar retributio. Quod ex Isaiâ jam supra demonstratum. Dabo eis * in domo meâ locum & nomen melius à filiis & filiabus. En, in domo Domini aliquibus bonus locus, aliis melior assignatur: quibusdam magnum nomen, nonnullis majus conceditur. Justis & aequis partibus, sed non aequaliter illic vivitur.*

S. III.

Quid multis opus? Quid inter nos de hujusmodi controversiamur? Hic longè quàm luculentissimus & minimè vacillans testis Paulus: *Quisquisque, ait, propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem.* Sed labor est impar, ergo & merces. Atque ut à se dicta confirmet: *Qui parce, inquit, seminat, parce & metet.* Messiem omnino uberem Beati omnes colligent, sed uberiores illi, qui semen sparserint liberalius. Denique de hoc eodem multò clarissimam relationem interponens Paulus: *Alia, inquit, claritas solis, alia claritas lune, & alia claritas stellarum; stella enim à stellâ differt in claritate: sic & Resurrectio Mortuorum.* Splendor siderum planè inæqualis est, sic & gloria Beatorum; prout alter altero plura tulit, fecitque. Si præmium grande accipit, qui semel precatur; grandius utique accipiet, qui bis, qui sexies, qui decies precatus fuerit. Et quamvis iste non sapius illo preces iteret, quia tamen & attentius & ardentius se in preces effundit, copiosius etiam remuneratum se sentiet. Eadem est jejuniorum, elemosynæ & omnium cum virtute susceptarum actionum ratio. Crebrius jejunium, nobilior præmium; si cetera tamen, ut loquuntur, sincera. Nam fieri potest, inò nisi fallor sic sapius, ut quis orationem Dominicam semel dumtaxat recitet, sed tanto sensu, eoque animi ardore, ut ampliorè à Deo gratiam emereatur, quàm qui orationem eandem milles, quàm qui omnes psalmos pronuntiavit. Id quod nos antè asseruimus, hoc erat: Qui Dominicam orationem decies iterat, plus promeretur præmii, quàm qui eandem sensu ac religione pari, vice tamen simplici pronuntiavit.

Sed objicias: Vinitoribus illis, inæqualissimè laborantibus, sub vesperem tamen denarius idem omnibus in mercedem est datus. Nihilò plus accepit, qui toto die æstuvit, quàm qui horâ unicâ laborem salutavit potius quàm subivit. Hoc dilucidè Augustinus explicans: Quamvis, ait, meritis diversitate fulgebunt, alius magis, alius minus; quod tamen ad vitam æternam pertinet, equalis erit omnibus. Non enim alteri erit longior, alteri brevior, quod pariter sempiternum est, quod non habebit finem, nec minui, nec tibi. Simillimè Hieronymus: Unus, inquit, denarius, non unum est præmium, sed una vita, & una de gehennâ liberatio.

S. IV.

Hic obsecro sublimiori paululùm cogitatione hanc præmii diversitatem commeditemur in hunc modum: Mercedem, mi Devs, tuis omnibus persol-

Aves sed inæqualem; gaudia tuorum omnium erunt maxima, sed tamen disparilia, idque æternum: scilicet ad actione præacti laboris & promeriti rationem. At verò gaudium illud, & dignitatem celestem singulis horis, quovis quadrante, momentis singulis augere possumus ad ultimum supremum in morte halitum. Nos autem rerum nostrarum negligentissimi, salutem ac cælo indormimus, & majorem avi partem desidia conterimus: Modò, ut nostræ sunt ratiuncule, non excludamur cælo. Proh ignaviam extremam! Non seipsum quisque his talibus extimulet: *T*signavissime amator, tu cessator desidiosissime, nescis mereri quod optas. Cuperes sanè altiore gradu in cælo locari; velles in fruendis gaudiis non esse infimus: & manum semper, quod ajunt, sub pallio habes, otio langues inertissimo. Teipsum circumspecte quàm pauca pro cælo agas agendo plurima, sed vana. In horas singulas, si velles, præmium tibi tuum auctius parares. Nihil paras. Cunctando & cessando totos dies, totos annos exis. In rebus corporis volas: in rebus animi marces, oscitas, jaces. Pro aciculâ fractâ bellum moves; cum pro cælo certandum, in minimis etiam tricaris: Ad nugas, ad epulas, nonnunquam etiam ad choreas alacerrimus ades; cum evocaris ut cælum rapias, solutè proterus ac negligenter agis. Ut scias, *cælum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Tu verò somni plenus cælum scilicet præcipies tot egregiis luctatoribus? Excute veterum dormitor, & vel homines atlicos intueri. Omnium in aula studium est, ascendere, eminere, in alto esse. Nullis parcunt laboribus, omnem movent lapidem, amicos & inimicos in auxilium vocant, & fatigant, & moliantur, ut suave illud audiant: *Amice Luc. c. 14. ascende superius.* Et quanti per argenteas, per aureas scalas ascendunt ad ruinam; tantò gravius præcipitandi, quantò altius ascenderint. Sed esto celeriter ascendant, feliciter emerint. Et hoc quamdiu? Ad summum annis pauculis. Et nos immensum, infinitum, æternum in cælo bonum singulis horis augendum negligimus? Amatores ignavissimi nescimus mereri quod optamus. Leander juvenis nobilissimus ex Abydo, Asiæ oppido, amator non ignavus, aliquoties noctu tranavit mare, ut amores suos sequeretur: Nam cum in Hellesponti littore habitaret, in oppositi littoris civitatem Seston natando sæpius pervenit, ut suis voluptatibus litaret. Iamque audaci factus cum mari tumido & impacato se commisisset, vi ventorum fluctumque jam pænè victus clamabat:

Parcite dum propero, mergite dum redeo. Ovid. epist. Tam alacer & animi plenus erat amor, quo mulierculam deperibat. Sed miser in Hellesponto submersus, sic demum suos ignes extinxit. Intimo pectore nos pudeat, ob nostri in cælum amoris ignaviam. Longè faciliora poscimus, & recusamus. Alicubi moris est, ut vinitoribus & messoribus, quò alacrius laborent, fidicen seu aulædus adsit, qui agresti Musicâ opus fervere faciat. Nobis Devs sit tibicinum conduxit, qui labores nostros cantu animarent: tot dedit concionatores, qui ad amorem cæli excitarent. Dicitur, scribitur, clamatur. At nos pigerrimi messores fallacem languidissimè tractamus, citra laborem, sine sudore speramus cælum: Mereri nolumus quod optamus.

Hæc præmiorum in cælo disparitas, hæc horis singulis gloriæ augendæ ratio tot millia hominum in vastas solitudines, in paupertina cenobia egit; non viles solum animas, sed Principes, Reges, Cæsares, quibus rigidissimum vitæ genus persuasit. E multis compendio paucos nomino. Ex Orientis Imperatoribus vitam religiosam ac severam amplexi sunt Anastasius, Theodosius, duo Michaëles, Isaacius Comnenus, omnes Imperatores. Ex Occidentis Cæsaribus Lotharius & Hugo. Ex Regibus in Italiâ Barachisus; in Hispaniâ Bamba, Varemundus, Ramirus; in Angliâ Sigebertus, Elteredus,

Elteredus, Inas, Ceolulphus omnino Reges; In Armenia Rex Joannes; in Bulgariâ Rex Trebellius; in Germaniâ Rex Carolus, qui Pipino fratri regnum cessit. Hi sanè voluntarii horridè atque incultè vixerunt celi amore. De iis qui detrudebantur in Monasteria inviti, nullus hic sermo.

Sed illos tot Reges ac Imperatores numero longè superârunt Reginae & Imperatrices, quæ posito diademate, & cum eo titulorum ac honorum omnium blandimentis delicatissimam vitam asperimâ commutârunt. Tot istæ Principes feminae omni luxu fastidito sortem infimam sunt amplexatæ celi desiderio; & ut majus inter Beatos præmium obtinerent vilissima Paupertatis imperia non horruerunt. Quot hodièque claro sanguine, antiquâ stirpe, amplissimâ familiâ, illustri summoque loco nati ad abjectissimam religiosæ vitæ munia sese demittunt, ut tantò sublimius in cælo solum conscendant, quantò hic submissius sponte servitium elegerint? Hi omnes profectò nōrunt quemque recipere mercedem secundum suum laborem, ideò laboris & molestiarum plurimum subire desiderant, quò plus mercedis & celestium deliciarum obtineant; malunt pauxillo tempore minus habere solatii, ut æternum plus percipiant gaudii. Paulinum illud jugiter versant animo: *Vnusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem.*

Atque hi omnes, non ignavi amatores sciverunt mereri quod optârunt. Et nos quid facimus?

Virgil. l. 6.
Æneid. pro-
pius finem.

Et dubitamus adhuc virtutem extendere factus?

Hic quisque sibi sermō inculcât: Quidquid hæc horâ, quidquid hæc horâ parte, quidquid hoc die lucelli sacri vel solâ sancti re cogitatione, vel actione piâ congesto, id mihi reponitur in cælo, ut eo fruatur æternum. Quid igitur cello? Quid tunicis manus infero? Cur carni meæ, cur meæ pecunia sic parco? Cur preces tam inatentatas, jejunia tam rara, eleemosynas tam parcas non emendo? Ego planè, ego ille ignavissimus amator celi sum, nescio mereri quod opto. Sed agedum exuendi sunt antiqui mores, moratio in contrarium, in melius faciendâ est. Appropinquat regnum celorum. *Vnusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem.*

Loc. cit.

August. l. 8.
Confess. 6. 3.
medio.

Eleganter Augustinus: Triumphat victor Imperator, inquit, & non vicisset nisi pugnasset: Et quantò majus periculum fuit in prælio, tantò majus est gaudium in triumpho. Lætatur tempestas navigantes, minaturque naufragium, omnes futuri morte pallescent. Tranquillus est calum & mare, & exultant nimis, quoniam timuerunt nimis. Ubique majus gaudium, molestia majori præcedit. Labores magni, magnum præmium; prolixior patientia, merces copiosior.

CAPUT XIV.

Decimum-quartum in cælo Gaudium, Voluptas ex aspectu, seu visione DEI.

Photius, vir
eruditionis
magna, sed
majoris ne-
quitiæ in l.
quem vocat
Bibliotheca-
camp pag. 68.
initio.

Boet. lib. 3.
de Consol.
Philosoph.
meteo 12.

Indiarum Fons est aurifer, de quo Photius Constantinopolitanus memorat. Ex fonte hoc aurum hauritur fictilibus. His adhaerescens si quid auri est statim concrevit, nec eo potius licet, nisi fictile frangatur. Vas fictile humanum corpus est, aurum Beatitudo, cujus delitiis non est aliâ ratione frui, nisi mortalitatis compagibus excedamus: fracto fictili, quidquid inerat auri, possidetur.

Felix, qui potuit boni
Fontem visere lucidum:
Felix, qui potuit gravis
Terre solvere vincula.

Nos quidem egrè adducimur, ut venustum hoc fictile sinamus frangi: sed reverâ frangendum est; res cogit. Nec aliud divinae leges permittunt: *Non videbit me homo & vivet.* Moses tam charus & commendatus Deo fuc-

Exod. c. 33.
vers. 20.

rat, ut hoc ab eo testimonii tulerit; *Invenisti gratiam coram me, & te ipsum novi ex nomine: præ ceteris mihi charus es.* Hic notissimus & charissimus Deus famulus rem unam unicè petens: ostende mihi, ait, faciem, ostende mihi gloriam tuam. Hoc aliquoties impensissimè rogavit. Nihilominus Deus id planissimè negans: *Faciem meam, inquit, videre non poteris. Non enim videt me homo, & vivet.* Fictile prius, ô Moses, frangendum est, quàm Beatitudinis auro potiâris; mortalitatis saccus prius deponendus est, quàm immortalitatis purpurâ vestiâris. Ut autem nôris te plurimum apud me gratiâ valere, hoc rupis cavo te abdâ, ut me transcuram à tergo videas. Faciem autem meam videre non poteris. Ah, quanti Deus aestimat se aspici. Visio Dei, ut eam Theologi vocant, bonum ineffabile, incomprehensibile, bonum immensum, infinitum. Hic ego verissimè dixero:

Non mihi si lingua centum sint, orâque centum, verbis exequi possim, quid voluptatis habeat Dei visio, nec immeritò Chrysostomi verbis quaerivero: *Quoniamque qua incomprehensibilia sunt persequor: Quæ hæcenus dicenda erant, oratione complecti non licuit, multò minus licebit ea quæ dicenda restant.* Conabor tamen hæc saltem adumbrare, velut si carbone arrepto venustissima imago deformanda sit. Ordiamur igitur dicere quid sit DEVM intueri. Istud jam ceteraque huc spectantia ordine prosequemur.

§. I.

Theologia Antistes Thomas Aquinas ingenue fatetur: *Beatitudo creata ex hoc quod est fructus Dei, non potest fieri melior, sicut non potest aliquid melius esse Deo.* Quemadmodum humana Christi natura ad majorem dignitatem evehi non potuit, quàm quod unita Deo sit; & sicut Virgo beatissima sublimius extolli nequit, quàm quod Dei Mater electa sit: ita prorsus beatitudo auctior reddi aut excellentior nequit, quæ DEVM aspiciendum, cognoscendum, fruendum proponit. Denique beatus Thomas concludens: *Quidquid desiderabile est, aut in quacunque felicitate vel verâ vel falsâ, ad omne emittitur in divinâ felicitate continetur.* Hujus autem Beati omnes sunt participes per visionem Dei.

Quàm autem inexplicabilis sit voluptas, DEVM intueri, à simili ac dissimili, ut possumus, explicamus. Refert Ludovicus Blosius beatae Birgitte à Christo dictum: *Si videres pulchritudinem beatorum animarum, aut sanctorum Angelorum, sicuti sunt, cor tuum præ ingenti gaudio rumperetur.*

Eodem teste, Dominus Catharinæ Virgini dixit: *Meministi, filia, quod cum aliquando tibi à sensibus abduca Diabolum propria specie terribilem puncto temporis monstrâssem, tu tibi restituta dixeris: Malo per prunas nudis plantis ambulare usque ad supremi Judicii diem, quàm formam adeo terrificam rursus intueri.*

Itane verò tam truculenter deformis est Dei hostis Satanas, ut suavius videatur ignem tolerare, quàm illum aspicere; quàm immensa, oblectro, voluptas erit, DEVM intueri, omnis formositatis & amenitatis fontem? Quod si vel unius beati hominis aut Angeli aspectus cor nimio gaudio suffocet, quale gaudiorum mare affluet, ubi beatus homo celesti lumine jam roboratus, suum Conditorem DEVM ipsum aspiciet? Gertrudis virgo dicere solebat: Si universi homines & Angeli & linguas, & voces, & vites suas omnes conjungant, nec unicum tamen verbum efformare poterunt, quo dignè celi voluptatem vel attingant, vel expriment. Sic est. Hæc reverâ solum cogitari, dici aut explicari non possunt.

Hic autem Dei aspectus, quod primo loco ponimus, est primaria, summa, verissima hominis Beatitudo. Ita docent præci Patres & Theologi omnes. Res cetera è divinis titulo.

Det alo-
tus est ve-
rissima ho-
minis bea-
tudo.